

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Elfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKE FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytöredékekben.

A horvátok.

Lehet-e azt békével túrni tovább, hogy a magyar képviselőházban, heteken, hónapokon keresztül nem lehet egyebet hallani, mint horvát szót, amelyet senki sem ért, s amelyen a horvátok is csak azért beszélnek, hogy a drága időt rabolják s a magyar parlamentet kompromittálják?

Nem volna-e szászorta helyesebb, ha a horvát beszédeket, hivatkozással a tanácskozás magyar nyelvének törvénybeiktatására, vagy egyáltalán eltiltják, vagy legalább szigorúan érvényesítik az elvet, hogy a magyar nyelvet nem bíró képviselőket összeférhetetlenségi határozattal zárják ki a parlamentből. Ha ezt teszik, senki e nagy világon meg nem botránkozhatik, mert az állam a törvényhozás minden tagjától megkívánhatja nyelvének ismeretét.

A házszabályok revíziójától való ok-talan félelem érthetetlen. Hiszen annak idején Andrássy Gyula gróf a koalíció hozzájárulásával ajánlotta föl a gyakorlati érdekeknek megfelelő revizót. S ma is csak erről lehetne szó. Sőt, ma a többség a házszabályokkal újabb erőseégeket szerezhet a nemzeti jogvédelem céljaira s ez mégis csak jobb annál, mint mikor a drákói elnökösködéssel megmutatják az utat és módot a jövő Perczeljeinek, hogyan lehet torkára forrasztani a szót a kellemetlen szónokoknak? Igen, amit Ná-vay és Rakovszky műveltek a horvátokkal, ugyanazt megtehették a jövőben bármely elnök Rakovszkyval, Ná-vayval és bármelyik magyar képviselővel. S ami fő, még jogunk sem lesz az esetben a panasza, hiszen a nemzeti kormány idejében vert gyökeret a parlamenti elnökök hatalmának a tulzásba vitt alkalmazása.

De hát ilyen a magyar politika. A jelszavakat vakon követjük akkor is, ha azoknak értelmük többé nincsen s nem igyekezünk a jelszavaknak igazi tartalmát biztosítani. Nem abban van az igazság, hogy a házszabályokat változtatni nem lehet, hanem abban, hogy nem lehet megengedni az olyan változtatásokat, melyekkel a nemzeti célokat akadályozhatnák meg. Az a tilalom, hogy a házszabályokat a nemzeti érdekek elősegítésére, az államcéllok hathatósabb előbbrevitelére se lehessen megváltoztatni; egyszerűen oktalanság. Akármilyen jönevű politikus álljon is elő az elvi lehetetlenséggel, helytelen dolgot cselekszik. Mert a házszabályokat éppen most kellene megváltoztatni s egyenesen hozzákapcsolni azokat az alkotmányvédelemhez.

A tanító házi fegyelmi joga.

A nagytétényi ker. tanítógyűlésen felolvasta WEICHER MIKLÓS
törökbiáni plebános.
(Vége.)

Az 1878. évi V. tc. 313. §-a azt mondja: „A házi fegyelmelempojositott személy által, annak gyakorlatában elkövetett könnyű testi-sértés miatt, büntetésnek nincs helye.” S minthogy maga a kir. kuria 1883. évi 1561. sz. határozatában egész világosan kimondotta, hogy „a tanító házi fegyelmi hatalom, kezdetben rendesen föl is mentelték a tanítót a könnyű testi sértés vádjá alól. Később azonban már ingadozókká váltak az ítéletek. Így ismerek ítéleteket, melyek fölmentik a tanítót, ha növendekét az iskolai rend és fegyelmelempojositás miatt büntette, de eltiltették, ha ez más okból történt. Ismerek bíróságot, mely csak azért ítélte el a tanítót, mert ez a különben jogos büntetés nem a saját osztálybeli-növendekéivel szemben — s egy másikat, mert a büntetés nem az iskolában, hanem az iskolán kívül alkalmazta. Sőt maga a kuria, amely 1883. évi 1561. sz. határozatában azt mondotta ki, hogy „a tanító házi fegyelmi hatalom, ugyanaz a kuria, ugyanazon évben 11588. számú határozatában már akként ítélte, hogy „a tanító házi fegyelmi fölött házi fegyelmi joga nincs.” Csak volt, tehát „fűt!”

De ha volt, akkor ezt nekünk akár társadalmi, akár törvényhozási uton, de vissza kell szerezniünk, egyrészt, hogy a tanító ismét urrá legyen legalább növendekéivel szemben, ami a sikeres nevelésnek elengedhetetlen feltétele; s másrészt, hogy hosszú, testet-lelket ölé fardozásának gyümölcsét is lássa, jól tudván, hogy a „nevelő tehetetlensége a gyermek gonoszágaival szemben egyuttal a nevelés csodáját is jelenti.”

Nem akarom én visszasírni azokat az időket, mikor a gyermeket a büntetésnek legválogatottabb nemeivel kínozták, mikor borsóra, kukoricára, éles fára terdelteték, mikor a vessző nyálámszámra azott a sós vízben, mikor egyes indultatos tanítók a gyermek száját kipecskélték, körmeit végig verték, haját a szó szoros értelmében kitépték, fejét a táblához vagy a falhoz verték. Mindez még akkor volt divatban, mikor a tanítók jó része kiszolgált bakakaplárokból, vagy a legjobb esetben strázsameszterekből került ki. Ma egy teljesen kiművelt, képzett s ugy gondolkodásmódjában és érzelmeiben, mint modorában és lelkületében finom, gyengéd és humanus tanító karral állunk szemben, akik a büntetésnél is meg fogják tudni tartani a „via media aurea”-t, megemlékezvén arról, hogy a büntetés sohasem fog előidézni javulást.

Nem ideálom nekem sem Pestalozzi, a ki dacára annak, hogy szintén egyik apja a modern nevelési humanizmusnak, mégis nyíltan hirdeti, hogy „a pofonütés alkalmas időben nem helytelen,” sem Eiestervég, a ki „jaj”-t mond annak az iskolának, a hol a bot soha sem lehet az ultima ratio és minden kérdésre legjobb feleletnek tartja a pofont; én Niemerggerrel tartok, a ki az ő jeles munkájában „Grundsätze der Erziehung und des Unterrichtes.” Így ír: „A testi fenytetés szükség esetén nem árthat a gyermeknek. . . s a kit figyelmeztetni kell, hogy gyermekhőhérnak nem szabad lennie, azzal ugyanis hibába beszélünk nevelésről.” Angliának szabadságukra büszke polgárai, kik felé pedig irigy szemmel szoktunk tekintetni,

a nyírvevő áldása alatt növekedének s nem egy nagy embere Angliának áldást mondott a büntető kézre. Dániában már két évvel ezelőtt törvényhozási uton állították vissza a *bolbüntetést* s nem félték tőle, hogy e modern humanizmus mámorától megittasult civilizáció „anathemá”-t kiált rájuk. Sőt már nálunk is pirkad! Még egy hete sincs, hogy a magyar képviselőház igazságügyi bizottságában az ország törvényhozási már hangos szóval követelték, hogy „a gyermekeknek föl kell nyitani a testi fenytetést, illetve a vesszőzést. Lubrich az ő híres „Neveléstudomány” című munkájában azt mondja: „A ki büntetés nélkül tud — főleg napjainkban — iskolát okoskerüen vezetni, azt mi a világ csodái közé számítjuk.” Egy másik híres pedagógus pedig a modernnek közül így ír: „A javítóintézetekben, a fegyelmelempojositásban és a kórházakban meglátható a gyenge, büntetés nélkül való nevelés következményeit.” Kalazanti szent József a fegyelmelempojositásról azt ajánlja: „benignitatem cum severitate miscere,” vagyis szigorral párosítani a jóságot. S ki ne adna igazat Stoynek, ki „Über Haus und Schulpolizei” című munkájában ezt mondja: „A családok, az iskolák, valamint egész államok virágzása az ifjuság szigorú fegyelmelempojositásán alapszik!”

Mindez azonban csak efemer értékű, tévedésnek alávetett emberi vélemény. De ott van a nevelésnek legfőbb kodexe, a szentírás. Ott van magának az Úrnak örök érvényű szava, leszögezve a példabeszédek könyvében „A ki a vesszőt kiméli, az gyűlölti fiát.” (P. 12.) Balgaság van köte a gyermek szívéhez, de a fegyelmelempojositás elűzi azt.” „A gyermektől ne vond meg a fegyelmelempojositást, mert ha megvered őt vesszővel, nem hal meg, te vesszővel vered őt és lelkét megszabadított a pokoltól.” (P. 23. 13. 14.) Ott a gyenge, tehetetlen Héli gyászos példája, mind azt bizonyítja, hogy a gyermeket fenytetni nemcsak szabad, de szükséges is. Maga a végtelenül irgalmas, hosszantúró Isten villámokat kovácsol haragjában, hogy megfenytse a bűnösöket. A legjobb tanítómester az edes Jézus, a „Jesus mitisimus” *kötelekből fojt korbáccsal verte szét* Atyja házának megszenteltlenítőit. Óh! hányszor kellene nekünk is ostonnal üríteni ki a templomot, ha örülnünk nem kellene, hogy még egyáltalán látogatták azt.

De nem élek vissza tovább szives türelmökkel. Ugy vétem, sikerült beigazolnom, hogy a sikeres neveléshez a rendelkezésünkre álló fegyelmi eszközök nem elégségesek, hanem ezek mellett mint *rendkívüli eszközre*, mint „ultima ratio”-ra szükség van a testi fenytetésre is. Beigazoltam, hogy törvényeink, helyesebben bíróságaink ennek használatát azonban ma már meg nem engedik, sőt büntetik. De beigazoltam viszont azt is, hogy a legkiválóbb pedagógusok s ezek között különösen a keresztény alapon állók, sőt maga az örök Bíró nemcsak megengedi, de mintegy elrendeli a vessző használatát!

A fennálló törvények — s az ezek alapján hozott bírósági ítéletek ellen igazatni nem lehet szándékom; azok megváltoztatását azonban szívemből kívánom s addig is a magam részéről — ki mindenkor kész vagyok cselekedeteimért a felelősséget viselni — csak azt tartom, hogy „inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek.” Természetesen „servatis servandis,” nehogy összeütközésbe jöjjünk a törvény-paragrafusával, a mely célból különösen ezt a három dolgot szabadon szives figyelmelempojositást ajánlani: először, hogy a verést soha ne hajtsuk végre nyilvánosan, hanem mindig iskola után. A gondolkodó

fő be fogja látni, hogy ennek mennyi előnye van? Másodsor, hogy gondosan kerüljünk mindent, a mi a gyermek testében vagy lelkében kárt okozhatna. S harmadsor, hogy ez valóban a legutolsó, legvégső eszköz legyen, mikor már mindenből kifogytunk, mert hisz' minék adnánk ki a skizt addig, míg az ötös tarokkal is üthetünk? (Ez is igaz! Szerk.)
Weicher Miklós.

UJDONSÁGOK.

Időjézés: keleten éjjeli fagy, nyugaton sok helyütt csapadék.

— **Személyi hír.** Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök tegnap este Pozsonyból visszaérkezett székvárosába.

— **Szent Erzsébet ünnepély.** A Ferenc-József nőnevelő intézet Mária-kongregációja és a belvárosi katolikus kör, mint értesülünk, december hónapban egy együttes nagy ünnepélyt rendez a dicső emlékü magyar királyleány, szent Erzsébet tiszteletére. Az ünnepély, melynek eszméje a boldogult Reichardt Tamás dr.-tól, a kongregáció praesesétől származik, a szent István teremben fog lefolyni. A nagy Szentről mondandó ünnepi beszédnek méltó keretét fogja képezni a honvédszenekar, a kongregáció és a katolikus kör énekkarának számaiból, továbbá melodráma és előképekből álló gazdag műsor, melynek végleges összeállításával most foglalkozik a rendezőség.

— **Katolikus Tanáregyesület.** Az idei pécsi katolikus nagygyűlés egyik legfontosabb ténye volt, midőn kimondta, hogy szükségesnek tartja egy Országos Katolikus Tanáregyesület megalakítását. A gondolat most tehát tetten állott, a *Katolikus Tanáregyesület* f. hó 18-án Budapesten megalakult. Szintelen lapjaink, melyek minden áron igyekeztek akadályokat gördíteni az alakulás elé, mert jól tudják, hogy ez ismét egy hatalmas lépés a katolikus restauráció munkájában, most rövid, szükséges referadákban emlékeznek meg (a legnagyobb rész egészen el is hallgatja) a hétfői alakuló gyűlésről. Városunk katolikus tanárai képviselőiben *Zalai Mihály*, a főgymnáziumi dérek igazgatója vett részt a gyűlésen, melyet *Várdi Károly* dr. főigazgató megleghangú táviratban üdvözölt. Az egyesület elnökei *Mázy Engelbert* dr., a kassai tankerület főigazgatója és *Szögyény Ferenc* dr., a budai Ferenc József intézet kormályzója lettek. — Mégis mozog a föld!

— **Disztag.** A székesfehérvári Polgári-dalkör báró Gudenus Ervin szentszéki ülnököt a püspöki papnevelő lelkigazgatóját, theologiai tanárt, örökös disztaggá választotta.

— **Az Oltáregylet új titkára.** Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök Lakatos Frigyes dr. karkáplánt megbízta az Oltáregylet titkárságával, a melyet eddig a néhai Reichardt T. dr. töltött be.

— **Eljegyzések.** Eörményesi és karánsebesi báró Fiáth Elemér gyönki (Tolnavármegye) szolgabíró — báró Fiáth Pál volt főispánunk fia — eljegyezte jobaházi Döry Margitot, néhai Döry Jenő tiszkei földbirtokos és neje leányát.

Máder Jenő, a Fejérmegyei Takarékpénztár könyvvédlője eljegyezte Miklovits Erzsike kisasszonyt, Miklovits István nyug. gazdatiszt bájós leányát.

— **Áthelyezés.** Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter Szentgercei Nagy Géza kir. segédtanfelügyelőt hasonló minőségben *Torda-Aranyosra* helyezte át.

— **Szt. Cecília ünnep.** Jövő vasárnap f. hó 24-én azaz szt. Ceciliának, a chórús-védzsentje-nek ünnepén délelőtt 9 órakor a székesegyház énekes zenekara megerősítve városunk jelesebb műkedvelőivel dr. Kneifel Ferenc karnagy vezetésével előadja Fiske Miksa boroszlói székesegyházi karnagy és hírneves zeneszerzőnek „Missa solemnis”-ét F-durbán. Betétek Gradauléra „Afferentur regi” 4 szólamu négyeskar Stehle-től. Offertoriumkor „Ave Maria” soprán solo Brandt-tól, melyet Rostagni Flógel Karola énekel ének és zenekar kísérettel.

— **Képviselői beszámoló.** Dr. Horváth Gyula vasárnap f. hó 10-én tartotta beszámolóját tekintélyes számu közönség jelenlétében. Beszédében hangsúlyozta, hogy a nagyobb zavarok elkerülhetése és a kivívott előnyök mellett el kellett fogadni azokat a hátrányokat is, melyekkel a kiegyezés különösen a quota-ügyben összefügg. Erősen kiemelte azon bizalmat, amellyel a függetlenségi párt Kossuth Ferenc iránt viseltetik. Jelezte azt is, hogy a válólgyi vasut folytatását képezendő és Csákvár érdekeire rendkívül fontos helyi érdekű vasut kiépítése előmozdítására is minden tőle kitelhető megtenni igyekezett. Nem rajta mult, hogy a vasut tervezete eddig meg a megvalósulás stádiumába nem léphetett. Gara József hírlapíró szintén mondott egy rövid beszédet, amelyben több derűtséget keltő ügyes hasonlatokkal és példázattal iparkodott a quota keserűségeit enyhíteni. Végül Dézsy Mihály ajánlatára egy sürgöny küldetett Kossuth Ferencnek, amelyben az ő vezérlete iránt érzett törhetlen bizalom volt kifejezve.

— **A Szt. Erzsébet jubileum** alkalmából építendő orsz. telencház javára f. hó 17-én a helybeli összes templomokban: Gadási Mariska, Höbert Margit, özv. Kovács Ignácné, Lichtneckert Antalné, Leitmetzer Jozefin, Mészáros Ferencné, Perlaki Horváth Ilona, Reé Istvánné, Schlammdinger Alajosné, Számmar Rózsa, Sturm Erzsé és Mariska, Tolnay Vilma és Szögyény-Marich Julia urhölgyek gyűjtése 137 koronát eredményezett. Isten fizesse meg a nemeslelkű adakozóknak.

— **A fehérvárcsurgói kath. kör.** Szent Erzsébet ünnepén társasvacsorát rendezett, hogy a téli napok beálltával a kath. kör munkásságának ez által indító mozzanatot adjon. A társasvacsorán körülbelül 40 buzgó kath. kör tagon kívül jelen voltak Szabó Jenő magyaramási plebános és Magyar Sándor bodajki káplán is, kik lelkes felköszöntőkben szólították fel a kath. kör tagokat a kath. sajtó egetően szükséges támogatására. Egy dérek kath. kör tag a beszédek hatása alatt azonnal gyűjtést rendezett a kath. sajtóra. A gyűjtés eredménye 11 kor. 36 fillér.

— **Kinevezés.** Szakál Antal, a vármegyehez beosztott számlellenőr számvizsgálóvá nevezetett ki.

— **Az állam.** Régi dolog az már, eleget hangoztatjuk lépten-nyomon, hogy a városok nyomtasztó helyzetén, a sokféle megadóztatás ellenében csakis az állam segítő kezétől várhatunk némi javulást. Városnk szintén régóta könyörög súlyos terheinek könnyítésén. Most végre elértünk egyet. A pénzügyminiszter leszállította a város fogyasztási adóját 10 ezer koronával. Híre volt, hogy 160 ezer koronáról 165 ezerre fogja azt felemelni s kedves meglepetésül 150 ezer koronára szállította le. A siker érdeme dérek főispánunkat, gróf Széchenyi Viktort, valamint városunk országgyűlési képviselőjét, Sára Gyula drt és Havranek József polgármestert illeti, a kik vállvetve mindent elkövettek a város érdekében. A mint örömmel és dicsérettel látjuk, fáradozásaink meglelt a kívánt sikere.

Sajnos, hogy nem mondhatjuk ugyanezt a város kezelésében levő felsőbb leányiskolára vonatkozólag. Ennél régi óhaj volt már, hogy az állam vegye a kezelésébe. Az állam azonban visszautasította az indokolt és nagyon is kívánatos

kérést, a mellyel újra mintegy 10 ezer korona állandó teherből szabadult volna fel a város. Azt mondják, hogy a tanács az oka mindennek, a mely nem várta meg a közgyűlés támogató kérelmét, hanem a maga szakálára irt a miniszterhez. A miniszter pedig nem adott a tanács szakálára semmit.

— **Közgyűlések.** A vármegyén dec. 9-én diszközgyűlés lesz. Ezen a gyűlésen fogják leleplezni Rákóczi Ferenc fejedelem életnagyságu arcképet. Ez alkalommal az ünnepi beszédet Balassa Sándor vármegyei főjegyző mondja.

A diszközgyűlést rendkívüli közgyűlés követi, melynek programja még nincs összeállítva. A városnál a legközelebbi közgyűlés 25-én lesz fontos tárgysorozattal.

— **Grieg-hangverseny.** A Székesfehérvári Zenekedvelők egyesülete december 8-án este 8 órakor a Szent István teremben hangversenyt rendez Grieg Edvárd, a nemrég elhunyt norvég nagy zeneköltő emlékezetére. Műsor:

1. Peer Gynt-Suite I. zeneköltemény nagy zenekarra a) Reggeli hangulat. b) Ases halála. c) Anitra tánca. d) A hegykirály polotájában.

2. Dalok a) Szeretek. b) Csónakon, Éneklő zenekarkísérettel Rédei Szidi Budapesti énekművész.

3. Elégikus dallamok: a) A szív keservei, b) Utolsó tavasz. Előadja az egyesület vonós zenekara.

4. dalok. a) Hóvirág Primula Veris b) Szolvejg dala. Éneklő zenekarkísérettel Rédei Szidi.

5. Hódolati induló a Szigurd Jorzalfár zenekölteményéből. Előadja a nagyzenekar.

A nagyzenekari számoknál a honvédszenekar is közreműködik.

Egyesületi tagok jegyeiket, melyekre előjegyezni nem lehet, december hó 3, 4 és 5-ik napján, f. évi tagsági díjak lefizetésének igazolása mellett a jelentkezés sorrendjében válthatják ki Schmelzer Jákó egyesületi pénztáros Nádor-utca díszműúru-üzletében. Nem tagok részére a falragaszok nyujtanak utbaigazítást.

— **Vegyvizsgálati állomás.** Fehérvárott a mindgyakrabban előforduló élelmiszer hamisítások elődzhatatlanná tették egy vegyvizsgálati állomás felállítását. Bierbauer Viktor dr. főorvos betehőbb tanulmány tárgyává tette az ügyet s előterjesztésére a miniszter kijelentette, hogy a létesítendő állomásnak kész megadni a nyilvánossági jogot, ha a város okl. vegyésztt állít élére. A miniszternek ebbeli kívánalma nehézségbe nem ütközik, mert Tunner Károly dr. okl. gyógyszerész s főreáliskolai tanár szivesen vállalkoznék az állomás vezetésére. A fenntartási költségek előteremtése sem okozhat sok gondot, amennyiben a miniszter azt is megígérte, hogy ha a befolyó díjak és bírságok nem pótolnák az évi szükségletet, a hiányzó összegeket: maga fogja pótolni.

— **Katalin-bál.** A Székesfehérvári Keresztény Földmivesek helyi szakosportja f. november hó 24-én (vasárnap) a Távirdu-utca 6. szám alatt levő egyesületi helyiségben Katalin-bált rendez.

— **A keresztényszocialisták** népes értekezletet tartottak vasárnap délután a legénygyűlt helyiségében. Az értekezlet tárgya a budapesti pártgyűlésre kiküldötték beszámolója s a szociáldemokraták újabb brutális támadásai voltak. A budapesti pártgyűlés lefolyásáról Hammer Mihály, a ker. szocialista földmunkások elnöke számolt be, előadván, hogy a budapesti ker. szocialista kongresszus kimondotta, hogy megalakítják a ker. szocialisták országos politikai pártját. A tárgyhoz hozzászólt Csucs István főreáliskolai hittanár, hangsúlyozván, hogy mennyire szükség van a ker. szocialista pártalakulásra, mert hiszen szemünk előtt folyik le az a nagy evolutio, mely a szocialis eszméket a társadalmi életből átvizsi érvényesülési területére, a politikába. Ketsékes Elek a ker. szocialisták főtitkára amellett lelkesített, hogy az összetartás eszméjét emeljük érvényre minden vonalon, különösen a választásoknál, az intéző körökbe olyan embereket küldjünk be, kik éber gondallal örökönek közös nagy javaink felett. Végül Csucs István indítványára, egyhangú lekesedéssel elhatározta az értekezlet, felkéri Zboray Miklós orsz. képviselőt, hogy az ország előtt rántsa le a leplet a szociáldemokraták aljas terrorizmusáról.

A főgimnáziumi Mária-kongregáció értesítője. Tartalmas füzeten számol be a helybeli főgimnázium Mária-kongregációja működésének utolsó, a kongregáció fennállása óta ötödik évéről. Szívesen és nagy érdeklődéssel olvastuk végig az értesítőt, melyet a ciszterci rend székes-fehérvári templomát két szép — szent Imrét ábrázoló — freskójának sikerült reprodukációja díszít, mert nagy és szent érdekek elsőrangú hordozóját ismerjük és szeretjük a kongregációban, mely a Magyarok Nagyasszonyának, továbbá Szent Imre és Szent Alajosnak égi pártfogása alatt működve támogatja a jeles főgimnáziumot az ifjúság vallásos- és hazafias nevelésének nagy munkájában.

A kongregáció ez évi működése, igen helyesen, Szent Imre herceg jubiláris ünnepének fényébe van beállítva. A kongregációnak a magyar ifjúság védőszentjéhez való viszonyáról és benső ragaszkodásáról szól a kongregáció lelkes praesesének *Vargha* Damján dr. tanárnak bevezető értekezése; erről beszél az egész év ügyesen összeállított története. Ez utóbbi révén világos képet nyerünk arról a lelkes, öntudatos munkáról, mely az utolsó évben folyt a kongregációban. A tagok száma (10 új tag) 60, a jelölteké 27. Zászlóra 219 kor. 81 fillért gyűjtött az ifjúság; az öntudatosan, sok körültekintéssel összeállított könyvtárból a tagok 337 művet olvastak. Se szeri, se száma a szebbnél-szebb ünnepélyeknek, melyek nem egyszer a kongregáció fővédnökeit, Prohászka Ottokár dr. megyés püspököt, és Vajda Ödön apátot is vendégeik gyanánt tisztelték. Rendkívül vizsgálató az a kép, melyet a kongregáció tagjai által végzett *erénygyakorlatok* táblázatos összeállítása tár elénk, melyben itt-ott imponáló számokkal (pl. 644 szent misehallgatás, 205 szent áldozás, 599 szentségáldogatás, stb. végösszeg: 5781) találkozunk.

Nagyon kedves és praktikus dolognak tartjuk a kongregáció régi tagjai által beklódtott levelek közlését, melyekben az illetők fogadalmukat megújítják. Öntudatos ifjú lelkeknek intim megnyilatkozásai e levelek, melyekből megtudjuk azt, hogy a kongregáció által elvetett mag nem halt meg, hanem él, fejlődik és virágot, termést ígér.

Bizalmas körben pesszimizmus megjegyzéseket hallottunk e „renovo“-k értékét illetően, mert „egyesek élete nem fedi teljesen azokat az érzelmeket, melyek a levelekben megnyilatkoznak.“ Szerintünk e felfogás teljesen téves, mert „septies cadit etiam justus“ s azok a sorok, ha egyebet nem is, de annyit mindenesetre bizonyítanak, hogy írójuk kűnn a világban is Mária gyermekének tartja és érzi magát, tehát, ha csetlünk-bötölünk is, „nil desperandum.“ Vizsgálta, hogy a kongregáció révén az egyház mind több és több fiatal erőt nyer a jövő küzdelmeire s így remény van arra, hogy az ifjúság erkölcsi tartalmának gyarapodásával, világnézetének, életfelfogásának megkomolyodásával egy évtized alatt meg fog szűnni az az aggasztó *paphián*, mely a lefolyt terméketlen évtizedek alatt a magyar katolicizmus életeterejét annyira megbénította. *D.*

Ülések. December 2-án a vármegyei mezőgazdasági bizottság és az igazoló választmány ülészik a vármegyén.

3-án jegyzői nyugdíjválasztmány és az állandó választmány tart ülést.

A városnál 22-én a szervezőbizottság, 24-én a bányabizottság ülészik.

Meghívó. A *Fejérmegyei Gazdasági-Kör* f. évi december hó 7-én Székesfehérvárott szakelőadást rendez. A szakelőadás a városház nagytermében fog megtartatni délelőtt 10 óraker, a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó.

2. Modern irányok a gazdálkodás terén. Előadó *Hensch* Árpád a magyarvári gazdasági akadémia tanára.

3. A gazdasági praxsis avagy gyakorlat köréből. Előadó: *Köhler* Albert, uradalmi jószág-felügyelő.

Felhívjuk a Kör tagjait és az érdeklődőket, hogy az előadáson minél nagyobb számban szíveskedjenek megjelenni s arra azon ismerőseiket is hívják meg, akik esetleg névre szóló meghívót nem kaptak. Az előadás után a Fekete-sas étteremben társaság lesz.

A színészek. Fehérvár téli szórakozása közelodik. Szalkai Lajos társulata, a ki utóbb Pápán és Szombat helyen ügyes üzleti szemlével vonzott lét hazákat és szerzett tömött bugyellárist, december 3-ikán városunkba érkezik, illetőleg megkezdí előadásait. Bemutatkozását az Ördögök kezdí, a melyet Molnár Ferenc vigjátékosított meg. A kezdet tehát megfelel, hogy a folytatás hasonló lesz, vagyis, hogy az angyaloknak sem sok közük, sem sok örömük nem lesz a színi évadban, az bizonyos. Egyébként ennek nem annyira Szalkai, mint inkább a korszellem, meg a publikum az oka. Az előleges színházi jelentés szerint a színtársulat a következő tagokkal lép fel:

Hídi Irén és Kormos Ilonka szubrett-prímadonnák, Solti Vilma koloratur, Csendes Alisz nájva, Holéczi Ilona hösnő, Tombor Aladárné drámai anyja, Sz. Szilágyi Etelka komika, Kovács Juci, Déri Béláné, Bokodi Margit, Katona Terus, Budai Ilona, B. Bánfalvi Etel, Nagy Irénke és Derengi Olga kardalnoknők;

Szalkai Lajos jellemkómikus, Déli Béla bonviván, Kovács Lajos hősszerelms, Szatmári Lajos apaszínész, Gyárfás Ödön bariton, Medgyasszy Jenő tenor, Báthori Béla és Bérci Jenő komikusok Inke Rezső énekes, Barna Sándor lírai szerelmes Kelemen Imre, Szabolcsi Ignác, Kis Sándor, Völgyi Ferenc, Vértés Sándor, Kis Sándor, Békesi Vilmos és Nyitrai Gyergely kardalok.

Karnagy Tombor Aladár

A bérletek eszközésével Bérczi Jenő útkár van megbízva. A színtársulatnak saját zenekara van mitűn a honvédekkel nem tudtak meg-egyezésre jutni.

A járványos betegségek továbbterjedésének elfojtása már régtől fogva foglalkoztatja városunk ügybuzgó főorvosát Bierbauer Viktor drt, ki a járványos betegségekről maga is tartott felvilágosító előadást a múlt évi népakadémian. Azonfelül odahatott, hogy a kerületi orvosok szintén vállalkoztak ily nemű előadások tartására. Legujabban meg a járványos betegségekről, tifuszról, kanyaróról, vörhenyről ismertető lapokat nyomtatott, melyeket gyógyszerárakban s egyebütt osztogatni fognak a közönségnek. A főorvos egyébként beható vizsgálát alá vette az eszközöket, melyek segítségével gátat lehetne emelni a terjedő betegségek elé. Szabályrendeleten dolgozik s abban megfogja jelölni a módot a pusztító betegségek elfojtására s rendszeres visszazorítására.

A beszámoló gyűlésről. Horváth Gyula dr. a csákvári kerület képviselője a múlt vasárnap beszámolót tartott. Elkísérte a beszámolóra Csontos Andor, a váliak közszeretnek örvendő képviselője is. Mikor Horváth Gyula dr. egyik községben javában beszélt, egy bepálinkázott szociáldemokrata rekedten közbekiáltott:

— Hát aztán mi lesz a 80 krajcáros nap-számmal?

A képviselő nem reflektált a közbeszólásra, mit a fentvezett elvtárs harsányszóval megismételt. Csontos Andor odalépett hozzá:

— A nap-számmal? Hát tudja mit? Én főlemelem magának egy forint s mindjárt ki is fizetem.

Azzal a markába nyomott egy forintot. A demokrata erre nagyot nézett.

— Ezért nem lesz más munkája — folytatta a képviselő — csak az, hogy fogja be a száját.

Az elvtárs zsebvágta a forintot s méltóságteljes léptekkel ballagott a korcsma felé. Ezzel a nap-szám-kérdés el volt intézve.

A másik községben egy gazda megpillantotta Csontos Andort, örömmel kiáltja:

— Szép, hogy a nagyságos ur is eljött közénk.

— De nem jöttek ám ingyen — felel a képviselő.

Az atyafi eltátozza a száját s majd kibökte, hogy hát pénzért.

— A jövő héten én tartom a beszámolót s akkor a kigyelmekek képviselője kísér majd engemet — egészítette ki szavait Csontos Andor.

Rabló jöbarát. A sárbogárdi korcsmában együtt iszogatót két jöbarát, Magyar Pal és Kis Ferenc. A cebhat Kis fizette, ki egy szászt vágott ki a korcsmáros asztalára. Ez a ritka esemény szemet szurt barátjának, Magyar Pálnak s furta

az oldalát, hogyan tudná megkaparintani a szászt. Részegnek szimulálatta magát s kérte barátját, vezesse lakására. Amikor hazatért; Magyar csodálatosképen egyszerre kijozanodott, Kisre támadt s fojogatni kezdte. Szerencse, hogy segélykiáltásaira elősiettek a szomszédok, kik kiszabadították a kapzsi ember kezei közül. Kis Ferenc támadóját feljelentette.

Lelketlen fiu. Metykó József földmivesgazda Olaj-utcai házában egy föld alatt éledégit feleséges fiával Istvánnal. Az öreg keserű napokat élt, mert fia folytonos bántalmakkal illette. A napokban tetleges bántalmakra is vetemedett apja ellen, szivbe nyiláló szidalmak után meg-rugdalta s agyba-föbe verte szerencsétlen tehetetlen apját. Bántalmazásainak egyetlen oka, hogy apja még egy kis vagyonka felett rendelkezett s halála előtt nem akarta azt fia kezébe adni. A lelketlen fiu átadták a bíróságnak.

A lesóványodást

meggátolja, a testet, a gyermek husát egészségé, erőssé fejlesztí a SCOTT-féle Emulsió. Ez a szer a legjobb gyógyító- és erősítő táplálék gyermekek részére és az Ön gyermekét is meggyógyítja, mint ahogy

sok ezer gyermek meggyógyult

Az Emulsió vád-
lásani a SCOTT-
féle módszer véd-
jegyré — a halászt
— kérjük, ügy-
lenne venni!

e szer használata által. A gyermekeknek életkedvet kölcsönöz. Ha betegeskedik a gyermek, úgy azonnal adjanak neki

SCOTT-féle Emulsiót.

Minden ügyben egyenlő finom, hatásos alkatrészekből összeállított SCOTT Emulsió van, mindig egyenlő, a tudomány világ előtt elismert adagokban.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

Elopott talpfák. A balatonparti vasút építése serényen folyik. Az építkezés azonban holmi kalamitásokkal jár. Egyre-másra dezsnálják a környékbeliek az építési anyagokat. Ujabbán különösen Varga Ferenc szabadbattyáni lakos látott neki, hogy pár darab értékes padlót a maga javára fordítson. Mintegy 15 darabot fogott már pártolása alá, midőn egyszeriben rajtszípték a csendőrök a tolvajlásón. Feljelentették.

A beteg malac és a cigány. Egy beteg malacot kapott ajándékba a cigány, Szentiványi Mátvás városunk fia. Magas kedvében zsákot kerített, hogy a malacot gyanatlanul cipelhesse haza sóstói nyájas család otthonába. Minthogy azonban Szentiványi atyánkfia nem biztosította számára a megkívánt kézenymet, a hazamenet után, éktelen sivatást rögtönzött a járókelők boszankodására. A cigányt bántotta a dolog, gondolt egyet, földhöz vagdalta a zsákot, hogy kioltvna a malac életét lehetetlenné tegye árulókodó sivatását. Persze az ípsét állatkínzás miatt számadásra citalták a rendőrségre. Találékonyága itt sem hagyta cserben, azzal védekezett, hogy hiszen elevenen úgy sem lehet megenni a malacot, azért vagdalta a földhöz, hogy megdögöljön. A rendőrség azonban nem igen méltányolta a cigány védekezését, 8 napi elzárást szótozt rá.

Megtámadott mezőőr. Marton Ferenc mezőőr feljelentést tett bántalmazója, Arany József (Ör-g-u. 44.) ellen. Mikor rendez kerülő útját járta, Arany uram éktelen szavakkal rontott rája, megrugdalta s agyba-föbe verte. A brutális eljárása okának azt mondja, hogy a mezőőr nem vigyázott kellő gondnal répalévelére s azt ellop-ták. A támadót hatóság elleni erőszak miatt fogják vád alá helyezni s a büntetés annál is inkább kijár neki, mert oly... embert támadott meg ki más határra tartozik felügyelni.

— **Tolvaj asszony.** Kovács Julianna adonyi hajadon fejelentette Zaviczky Mária, adonyi lakost, ki ruhanevetjét megváltoztatta, azonfelül 1 koronára 20 fillérrnyi pénzt emelte. Ügyét átadták a bíróságnak.

— **Mulatság ára.** Majer József és Gálfi Mihály együtt iszogattak, dalolgattak a kislángi korcsmában. Míg a mulatság hangos kedvre derítette a feleket, egyikük, Majer József megitta az árat. Gálfi Miska elcsente ezüst óráját. A megrovított Major uram elmesélte az esetet a csendőröknek is.

Mészöly Géza festményeket, vázlatokat állandóan jó árért vásárol a budapesti Eggenberger-féle műkereskedés.

— **Az ingyenélő.** Tamás Pál lobi földmives alig töltötte be az ötvenedik életet, a még javaidejében levő ember még is megunt a dolgot s bizva családjá tulságos jóindulatában tétlenül tengette életét. Sőt korhelykedésnek adta magát, ütötte-verte feleségét, fiait, ha potya pénzt nem akartak adni kezére. Az iránta táplált jóindulat csakhamar megbomlott. A család nem tudván tűrni házsártos szeszélyeit magára hagyta a züllő embert, beköltözött Fehérvárra, csak Tabon pedig még egyidejűleg csak kijutott a jóból Tamás Pálnak, de kis vagyokájának hamarosan nyakára hágtott. Mikor aztán mindenből kifogyott, vándorbotot fogott s Fehérvárra jött családjának fölkeresésére. Még mindig remélte segítségüket. Megérkezésekor azzal kezdte, hogy halálos fenyegetéssel pénzt követelt tőlük. Persze nem adtak neki elprédálásra, hanem a rendőri körök figyelmébe ajánlották a veszedelmes embert. A rendőrkapitányság aztán eltoloncoltatta Tabra, hol ha majd a koplalás bizonyára kezébe adja a munka szerszámát.

— **Bicskások.** Odor József, Odor Ferenc és Szerencsés József váli lakosok, vig korcsmai összetűzés után fejbe szurkálták kenyeres pajtásukat, Szedlák Istvánt, kit sulyos sebeiben kórházba szállították. A bicskásokat fejelentették.

— **Rendőri hírek.** Farkas Ferenc gombástkodott a rendőri közeggel, ki hivatalosan járt nála. Sőt a gombástkodást a rendőrkapitány előtt is folytatta, midőn számadásra oda citáltattott. A rendőrkapitány lecsukatta a szájhóst.

Rédei Gézárt iparkihágás címén 6 korona pénzbírság fizetésére kötelezték.

Szlabon Istvánt, ki jogtalan iparüzés terhel, 6 korona pénzbüntetésre ítélte a rendőség. Papp Imre pontmágnás összeverekedett cimborájával az ivóban. 7 napi elzárást kapott. Vendég Andrásné piaci vásárlást eszközölt meg nem engedett időn belül, mely cselekedetét 10 koronájá bánja.

Frimmel János a 69. gyalogezred kintosa a nála hivatalosan járó rendőrt sértő szavakkal illette. Mivel pedig rőndnek muszájlatik lönyni még az kintinban is, Frimmel uram csekély 25 koronáskával marasztaltatott el.

Bernát Józsefnek nagy volt a szerencséje. Potom 14 pengőért vásárolt egy 100 pengős disznót. Szerencsétlenségére a disznó időközben elhullott s így került kimerésre. 15 korona pénzbüntetés terhelte.

Herceg Györgyné, aki beteg sértést bocsátott áruba, 25 korona bánompénzt fizet.

Adler Leo, Lengyelországból idecsöppent ujhonpolgár a vásár rendjét megzavarta, mely törvénybeli járatlanságot 1 napi elzárással honorálja az illetékes hatóság.

Esküdtszéki tárgyalások.

XIV—XV. nap.

Gyilkosság.

A Vagyóczky János hercegfalvi uradalmi cseléd meggyilkolásával vádolt hercegfalvi legények pöre a leghosszabb ideig foglalkoztatja az ősi esküdtbírószéket. A magyarok és németek harcának lehetne tulajdonképen nevezni az egészet, mert a németek vertek agyon egy magyart s a magyarok vallották a németek ellen és a németek a magyarok ellen mint a karikacsapás. De ne tessék úgy érteni, mintha a németek nem volnának épenugy magyarok, mint a magyarok.

Tökéletesen beszél magyarul valamennyi, az asszonykép ép úgy, mint a férfija. A különbség tulajdonképen a származáson függ, a mennyiben a németek, a lakosság 80 százaléka, benszülettek, a magyarok, a 20 százalék bevándorolt cselédek.

A tárgyalás elején a magyar tanúk részletesen elmondották, hogy a németek verekedtek Virág Rókus korcsmájában, 6: törték el Hornberger József karját is két helyen az utcai fák mellől kihuzott karokkal. S mikor így neki bősülettek, estek neki a 60 esztendő öreg Vagyóczky Jánosnak, a kit rövidesen ki is nyújtottattak a korcsma előtt. Így vallottak a magyarok, így vallott Kohn korcsmáros is, a ki a tettesekre is hivatkozott, valamint bizonyította, hogy a magyarok csak akkor érkeztek a tett színhelyére, a mikor már Vagyóczky meghalt s a mikor csak korcsma ablakainak és butorainak összetörésével feleltek.

Szardára azonban nagy változás esett. Először is híre járt, hogy minden német tanu 100 korona tanudíjat kap, továbbá, hogy a község bírāja a csendőrök előtt kijelentette, hogy 10 ezer forintot tesz le, de német legényeknek nem lehet bajuk. Ezt a község bírāja szerencsésen megcáfolta. A német tanuk azonban remekül és egyértelműleg vallottak. Az egyik rész annyit ismert be, hogy ők csak futotak kerten, kerítésen keresztül mikor meghallották, hogy: *gyilkosok a magyarok!* A többi tanu azonban egyszerűen a magyarok nyakába varrta az egészet. Határozottan állították, hogy ők egészen jól látták, hogy magyarok voltak a gyilkosok, sőt hogy az egyik gyilkos miganak a meggyilkoltak a fia volt, mert azt kiáltotta, hogy: *jaj! megöltük az édesapámat.* Szerintük a magyarok a sötétben nem ismerték meg az áldozat ruháját, a magyart a némettől megkülönböztető gombokat (a németek ugyanis nagy gyöngyházgombokat, a magyarok pedig gömbölyű mogyorónagyságu ezüstgombokat viselnek.)

Az esküdték helyzete felett nehéz, mert senkit se találnak, akinek a személyére a nagy labirintusban a szörnyű vád teljesen ráillenek. Ezért nem felmentő verdiktet hozni vajmi bajos lesz: mivel áldozat van ugyan, de tettes nincs, aki a bünt nem tagadná. Nehéz azonban másrészt a bíróság helyzete. Egyszerre nyolc fiskális áll szemben. Legnagyobb részük, különösen a kikben a tudomány, ötlet és fészkesedési hajlam ágaskodik, folyton véleményeznek. Különösen az ügyész: Hajcsék Gyula dr. helyzetét igrkezznek minél kellemetlenebbé tenni (hogyne! hiszen a vádlottak híret vihetik, hogy milyen bátor vitézek állanak a jogaik és igazságai mellett, akik még az ügyészt is lehurrogják!)

Közben egész sereg mulatságos epizód ki-nálkodik. Khon Mór vendéglős kis fia pl. szintén tanu. Keczan Izidor ügyvéd, akinek józti humora még mindig meg van, állandóan „kis Khon“-nak szólítja a kis Machabeust, aki azonban nem jön ki a sodrából s hiába kacag az egész publikum, rendületlenül vallja, hogy tizen vagy tizenheten voltak a tettesek s tizenhét, vagy huszonhét (szóval hét) lépésre történt az eset.

Steiner Jakó dr. pedig merész fordulattal a tettesek kinyomozására akarja felhasználni a szemfüles „kis Khon“-t, odaállítván a vádlottak elé, hogy mutassa meg, ki bántotta az öreg bácsit. A kis Khon csak néz, figyel egy darabig, mire Steiner dr. tovább biztatja az esküdtékre mutatva:

— Nézd, kis fiam, nem azok közül a bácsik közül volt valamelyik?

Es míg a kis Khon firkészsze vizsgálódik, méltatlankodva pattannak fel az esküdték a „gyanusításra.“ Steiner Jakó dr. a „törvényből“ magyarázza ki magát s a méltatlankodással mit sem törődve figyeli tovább a fejleményeket.

Az ügyvéd urak lelkesedését pedig alig győzi lecsillapítani Tömöry elnök. Strasser Jenő ügyvéd pl. mindeniron tanunak szeretne volna beindítványozni az elnököt, mikor az megemlítette, hogy értesítése szerint a tanuknak száz koronákat ígérték. Tömöry bíró végre kifogyott a türelenből s odanyúlott az ügyvéd urak:

— Ugyan kérem tartsa meg az indítványát magának s mikor az még csak erőlködött, rászólt, hogy tegye el a véleményét és üljön le.

Szóval a tárgyalás menetében nem egyszer csusztoktat be fészkesedő hajlamok támasztotta

incidensek a publikum épülésére és magának az ügynek nem épen hasznára.

A tanúkihalgatások, melyek három napot vettek igénybe, már tegnap befejezést nyertek s ugyanakkor terjesztették be a királyi ügyész az esküdték elé terjesztendő kérdéseket is. A kérdések szándékos emberölés, vagy haláltokozó sulyos testi sértésre várnak feleletet az esküdtéktől. A vádlottak bűnös vagy büntelen volta 10 kérdésben van az esküdték elé terjesztve.

Ma délelőtt hangzottak el a vád és védbeszédek. Hajcsék Gyula dr. kir. alügyész meggyőző okfejtésben a pusztá tényekre utalva bizonyítja a vád alá helyezettek bűnösségét s kéri bűnösöknek kimondani őket.

Strasser Jenő dr. védőügyvéd mint az I. r. vádlott védője első sorban a királyi ügyészt támadja. Szavaiba az elnöki szó is belehangzik s azonban tőle telhető méltatlankodással utasítja vissza az ügyész sértő kifejezéseit. Aztán hosszú lére eresztett beszédben a vádó ügyész „gyöngge“ beszédével szemben vitatja, hogy a vádlott egytől-egyig nem bűnös. Nem is lehet megállapítani, hogy kik a gyilkosok s természetesen kéri a felmentést. Még a délelőtt folyamán mondottak el védőbeszédjék Keczan Izidor, Krausz Emil és Krauszs Zsigmond dr.

A tárgyalás folyik.

Felhívás pályázatra.

A vezetésem alatt álló és Székesfehérvárott székelő „Nádorcsatorna társulat“nál megüresedett pénztárnoki állásra ezennel nyilvános pályázatot nyitok.

Javadalmazás:

1. 1600 k. azaz: Egyezerhatszáz korona évi tiszteletdíj.
2. 200 k. azaz: Kettőszáz korona évi lakbér az irodahelyiségre.
3. Évenként 12, azaz: Tizenkettő méter vágottfa az iroda fűtésére.
4. Kiküldetés esetén az utazási költségen kívül 16 k. azaz: Tizenhat korona napidíjjal.

A pályázati kérvények folyó 1907. évi december hó 10-ig bezárólag hozzám (Budapest, Szcitovszky-tér 2.) küldendő be, az elkéssetten érkező folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

A megválasztandó pénztárnok hivatalba lépése napján 3200 korona, azaz: Háromezerkettőszáz korona óvadékok tartozik készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni, melyek kamatai őt illetik.

Székesfehérvár, 1907. november 20.

Gróf Zichy Nándor,

társulati elnök.

